Test Booklet No.
ટેસ્ટ પુસ્તિકા નં.

Subject : ECONOMICS
Code : 309 EGJ
Medium : English and Gujarati

Test Booklet Code
ટેસ્ટ પુસ્તિકા કોડ

A

(Do not open this Test Booklet until you are asked to do so)

(જ્યાં સુધી તમને આવું કરવા માટે કહેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આ પરીક્ષણ પુસ્તિકા ખોલશો નહીં)

*Time Allowed : **60** minutes* *સમય : **60** મિનિટ*	*Maximum Marks : **200*** *મહત્તમ ગુણ : **200***	*Total Questions : **50*** *કુલ પ્રશ્નો : **50***	*Number of questions to be answered : **40*** *જવાબ આપવાના પ્રશ્નોની સંખ્યા : **40***

Kindly read the Instructions given on this Page and Back Page carefully before attempting this Question Paper.

આ પ્રશ્નપત્રનો પ્રયાસ કરતા પહેલા કૃપા કરીને આ પૃષ્ઠ અને છેલ્લા પૃષ્ઠ પર આપવામાં આવેલી સૂચનાઓ કાળજીપૂર્વક વાંચો.

Important Instructions for the Candidates :

1. This Test Booklet contains **50** questions printed in English and Gujarati. Out of these, the candidate is required to answer any **40** questions. If a candidate answers more than 40 questions, the first 40 answered questions will be considered for evaluation.
2. When you are given the OMR Answer Sheet, fill in your particulars on it carefully with **blue/black** ball point pen only.
3. Use only Blue/Black Ball Point Pen for marking responses.
4. The CODE for this Test Booklet is **A**. Make sure that the CODE printed on the OMR Answer Sheet is the same as that on this Test Booklet. Also ensure that your Test Booklet No. and OMR Answer Sheet No. are exactly the same. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of both the Test Booklet and the OMR Answer Sheet. No claim in this regard will be entertained after five minutes from the start of the examination.
5. Before attempting the question paper kindly check that this Test Booklet has total **28** pages and OMR Answer Sheet consists of one sheet. At the start of the examination within first five minutes, candidates are advised to ensure that all pages of Test Booklet and OMR Answer Sheet are properly printed and they are not damaged in any manner.
6. Each question has four answer options. Out of these four options choose the **MOST APPROPRIATE OPTION** and darken/blacken the corresponding circle on the OMR Answer Sheet with a Blue/Black Ball Point Pen.
7. Five (5) marks will be given for each correct answer. One (1) mark will be deducted for each incorrect answer. If more than one circle is found darkened/blackened for a question, then it will be considered as an incorrect answer. Unanswered questions will be given no mark.

P.T.O.

ઉમેદવારો માટે મહત્વપૂર્ણ સૂચનાઓ :

1. આ ટેસ્ટ બુકલેટમાં અંગ્રેજી અને ગુજરાતીમાં છપાયેલા 50 પ્રશ્નો છે. અંગ્રેજીમાંથી અને તેમાંથી ઉમેદવારે કોઈપણ 40 પ્રશ્નોના જવાબ આપવા જરૂરી છે. એક ઉમેદવાર 40 થી વધુ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે, જો પ્રથમ 40 જવાબો પ્રશ્નો મૂલ્યાંકન માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.
2. OMR આન્સર શીટ આ ટેસ્ટ બુકલેટની અંદર છે. જ્યારે તમને ટેસ્ટ બુકલેટ ખોલવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવે, ત્યારે OMR આન્સર શીટ બહાર કાઢો અને ફક્ત **બ્લુ/બ્લેક** હોલ પોઈન્ટ પેન વડે તમારી વિગતો કાળજીપૂર્વક ભરો.
3. પ્રતિસાદોને ચિહ્નિત કરવા માટે માત્ર **બ્લુ/બ્લેક** બોલ પોઈન્ટ પેનનો ઉપયોગ કરો.
4. આ ટેસ્ટ પુસ્તિકા માટે કોડ **A** છે. ખાતરી કરો કે OMR આન્સર શીટ પર મુદ્રિત કોડ આ ટેસ્ટ પુસ્તિકા પર જેવો જ છે. એ પણ સુનિશ્ચિત કરો કે તમારી ટેસ્ટ પુસ્તિકા નંબર અને OMR આન્સર શીટ નંબર બરાબર સમાન છે. વિસંગતતાના કિસ્સામાં, ઉમેદવારે પરીક્ષણ પુસ્તિકા અને OMR જવાબ પત્રક બંને બદલવા માટે તાત્કાલિક તપાસકર્તાને આ બાબતની જાણ કરવી જોઈએ પરીક્ષા શરૂ થાય પાંચ મિનિટ પછી આ સંદર્ભે કોઈ દાવો નથી.
5. પ્રશ્નપત્રનો પ્રયાસ કરતા પહેલા કૃપા કરીને તપાસ કરો કે આ પરીક્ષા પુસ્તિકામાં કુલ **28** પૃષ્ઠો છે અને OMR ઉત્તરપત્ર એક શીટ ધરાવે છે. પરીક્ષાની શરૂઆતમાં પ્રથમ પાંચ મિનિટમાં, ઉમેદવારોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ ટેસ્ટ પુસ્તિકા અને OMR આન્સર શીટના તમામ પૃષ્ઠો યોગ્ય રીતે છે તેની ખાતરી કરે.મુદ્રિત છે અને તેમને કોઈપણ રીતે નુકસાન થતું નથી.
6. દરેક પ્રશ્નમાં ચાર જવાબ વિકલ્પો છે. આ ચાર વિકલ્પોમાંથી **સૌથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ** કરો અને OMR આન્સર શીટ પર બ્લુ/બ્લેક બોલ પોઈન્ટ પેન વડે અનુરૂપ વર્તુળને ડાર્ક/બ્લેક કરો.
7. દરેક સાચા જવાબ માટે પાંચ (5) ગુણ આપવામાં આવશે. દરેક ખોટા જવાબ માટે એક (1) માર્ક કાપવામાં આવશે. જો કોઈ પ્રશ્ન માટે એક કરતા વધુ વર્તુળો ઘાટા/કાળા કરેલા જોવા મળે, તો તેને ખોટો જવાબ ગણવામાં આવશે. અનુત્તરિત પ્રશ્નોને માર્ક આપવામાં આવશે નહીં.

ફ.પૃ.પ.

Name of the Candidate (in Capital Letters) : _____
ઉમેદવારનું નામ (કેપિટલ લેટરમાં) :

Application Number (in figures) : _____
અરજી નંબર (આંકડામાં) :

Roll Number (in figures) : _____
રોલ નંબર (અંકોમાં) :

Centre of Examination (in Capital Letters) : _____
પરીક્ષા કેન્દ્ર (કેપિટલ લેટર્સમાં) :

Candidate's Signature : _____ Invigilator's Signature : _____
ઉમેદવારની સહી : નિરીક્ષકની સહી :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent : _____
કેન્દ્ર અધિક્ષકની પ્રતિકૃતિ સહી સ્ટેમ્પ :

1. _____ is a market where economic agents can freely exchange their endowments with each other.

(1) Market economy

(2) Centrally planned economy

(3) Aggregate demand based economy

(4) Aggregate supply based economy

2. Which of the following are correct statements ?

(A) Marginal Utility is the change in Total Utility due to consumption of one additional unit of commodity.

(B) Two Indifference Curves intersect each other.

(C) Marginal Utility becomes Zero at a level when Total Utility remains constant.

(D) Diminishing Marginal Rate of Substitution does not affect Indifference Curve.

(E) Indifference Curve slopes downwards from left to right.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (E) only

(2) (A), (C) and (E) only

(3) (A), (D) and (E) only

(4) (B), (D) and (E) only

3. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Characteristic)		**List-II (Implication)**
(A)	Equilibrium	(I)	Plans of all the consumers and firms in the market match
(B)	Excess supply	(II)	Demand decreases with an increase in income
(C)	Inferior good	(III)	Supply is greater than market demand
(D)	Price ceiling	(IV)	Imposition of upper limit by government

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

SPACE FOR ROUGH WORK

1. _____ એક એવું બજાર છે જ્યાં આર્થિક એજન્ટ એકબીજા સાથે મુક્તપણે તેમના ખજાનાની આપ-લે કરી શકે છે.
   (1) બજારનું અર્થતંત્ર
   (2) કેન્દ્રિય રીતે આયોજિત અર્થતંત્ર
   (3) એકંદર માંગ આધારિત અર્થતંત્ર
   (4) એકંદર પુરવઠો આધારિત અર્થતંત્ર

2. નીચેનામાંથી કયું વિધાન સાચું છે ?
   (A) સીમાંત ઉપયોગિતા એ કોમોડિટીના એક વધારાના એકમના વપરાશને કારણે કુલ ઉપયોગિતામાં ફેરફાર છે.
   (B) બે ઉદાસીનતા વળાંકો એકબીજાને છેદે છે
   (C) જ્યારે કુલ ઉપયોગિતા સ્થિર રહે છે ત્યારે સીમાંત ઉપયોગિતા શૂન્ય થઈ જાય છે.
   (D) અવેજીનો સીમાંત દર ઘટવાથી ઉદાસીનતા વળાંકને અસર થતી નથી.
   (E) ઉદાસીનતા વળાંક ડાબેથી જમણે નીચે તરફ ઢાળ ધરાવે છે

   નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.
   (1) (A), (B) અને (E) માત્ર
   (2) (A), (C) અને (E) માત્ર
   (3) (A), (D) અને (E) માત્ર
   (4) (B), (D) અને (E) માત્ર

3. સૂચિ-I સાથે સૂચિ-II મેચ કરો

સૂચિ-I (લાક્ષણિકતા)	**સૂચિ-II (અસર)**
(A) સંતુલન	(I) બજારના તમામ ગ્રાહકો અને પેઢીઓની યોજનાઓ મેળ ખાય છે
(B) વધારાનો પુરવઠો	(II) આવકમાં વધારો થતાં માંગમાં ઘટાડો થાય છે
(C) હલકી ગુણવત્તાવાળા	(III) બજારની માંગ કરતાં પુરવઠો વધારે છે
(D) ભાવ મર્યાદા	(IV) સરકાર દ્વારા ઉપલી મર્યાદા લાદવી

   નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.
   (1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
   (2) (A) - (I), (B) - (III), (C) - (II), (D) - (IV)
   (3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
   (4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

4. When Elasticity of Demand Curve is 1 at every point on the Demand Curve, this curve is known as :

(1) Perfectly inelastic demand curve

(2) Perfectly elastic demand curve

(3) Rectangular Hyperbola

(4) Greater than unitary demand curve

5. According to the Theory of Consumer Behaviour, Inequality $p_1x_1 + p_2x_2 \leq M$ is called the Consumer's _____ .

(1) Budget (2) Budget Set

(3) Budget Constraint (4) Budget Behaviour

6. Choose the correct statements from the following :

(A) Adam Smith is termed as Father of Modern Economics.

(B) J.M. Keynes gave the Theory of Income, Output and Employment.

(C) Four Sector Model = C + I + G + (X – M)

(D) Store of value is primary function of money.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B) and (D) only (2) (A), (B) and (C) only

(3) (A), (B), (C) and (D) (4) (B), (C) and (D) only

7. Rearrange the given statements in proper chronological sequence in an ascending order (earliest to latest) :

(A) General theory of Employment, Interest and Money by Keynes.

(B) Mahalanobis was made a fellow of Britain's Royal Society.

(C) An Inquiry into the Nature and Cause of the Wealth of Nations by Adam Smith.

(D) The Economic Consequences of the Peace by Keynes.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (C), (D), (A), (B) (2) (A), (B), (C), (D)

(3) (A), (C), (B), (D) (4) (D), (A), (C), (B)

8. If there is no government and no foreign trade, then :

(1) G = T = M = X > 1 (2) G = T = M = X = 1

(3) G = T = M = X = 0 (4) G = T = M = X < 1

SPACE FOR ROUGH WORK

4. જ્યારે માંગ વળાંકની સ્થિતિસ્થાપકતા માંગ વળાંક પર દરેક બિંદુ પર 1 હોય, ત્યારે આ વળાંક તરીકે ઓળખાય છે -

(1) સંપૂર્ણપણે અસ્થિર માંગ વળાંક
(2) સંપૂર્ણપણે સ્થિતિસ્થાપક માંગ વળાંક
(3) લંબચોરસ હાયપરબોલા
(4) એકાત્મક માંગ વળાંક કરતાં વધુ

5. ગ્રાહક વર્તણૂકના સિધ્ધાંત અનુસાર, અસમાનતા $p_1x_1 + p_2x_2 \leq M$ ને ગ્રાહકની _____ કહેવામાં આવે છે.

(1) બજેટ
(2) બજેટ સેટ
(3) બજેટની મર્યાદા
(4) બજેટ વર્તણૂક

6. નીચેનામાંથી સાચું વિધાન પસંદ કરો -

(A) એડમ સ્મિથને આધુનિક અર્થશાસ્ત્રના પિતા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

(B) જે. એમ. કીન્સે આવક, ઉત્પાદન અને રોજગારનો સિધ્ધાંત આપ્યો હતો.

(C) ચાર ક્ષેત્ર મોડેલ = C + I + G + (X – M)

(D) મૂલ્યનો સંગ્રહ એ નાણાંનું પ્રાથમિક કાર્ય છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B) અને (D) માત્ર
(2) (A), (B) અને (C) માત્ર
(3) (A), (B), (C) અને (D)
(4) (B), (C) અને (D) માત્ર

7. આપેલ વિધાનોને યોગ્ય કાલક્રમિક ક્રમમાં ચડતા ક્રમમાં ફરીથી ગોઠવો (સૌથી પહેલાથી નવીનતમ) :

(A) કીન્સ દ્વારા રોજગારના વ્યાજ અને નાણાંનો સામાન્ય સિધ્ધાંત

(B) મહાલનોબિસને બ્રિટનની રોયલ સોસાયટીના સભ્ય બનાવવામાં આવ્યા હતા.

(C) એડમ સ્મિથ દ્વારા રાષ્ટ્રની સંપત્તિની પ્રકૃતિ અને કારણની તપાસ

(D) કીન્સ દ્વારા શાંતિના આર્થિક પરિણામો

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (C), (D), (A), (B)
(2) (A), (B), (C), (D)
(3) (A), (C), (B), (D)
(4) (D), (A), (C), (B)

8. જો કોઈ સરકાર ન હોય અને કોઈ વિદેશી વેપાર ન હોય તો -

(1) $G = T = M = X > 1$
(2) $G = T = M = X = 1$
(3) $G = T = M = X = 0$
(4) $G = T = M = X < 1$

SPACE FOR ROUGH WORK

9. The value of Nominal GDP is \$ 1100 and the value of Real GDP is \$ 1000. Find the value of GDP deflator.

(1) 0.9 (2) 1.1

(3) 1 (4) 0.8

10. Identify the correct statements :

(A) Stocks are defined over a period of time.

(B) Flows are defined over a period of time.

(C) Flows are defined at a particular point of time.

(D) Stocks are defined at a particular point of time.

(E) GVA at factor costs + Indirect Taxes – Subsidies = GVA at market prices.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (C) and (E) only (2) (B), (C) and (D) only

(3) (B), (D) and (E) only (4) (C), (D) and (E) only

11. If the supply of final goods is assumed to be infinitely elastic at constant price over a short period of time, Aggregate output is determined solely by the value of Aggregate demand. This is called _____ Principle.

(1) Aggregate supply (2) Aggregate demand

(3) Effective demand (4) Perfectly inelastic demand

12. Nominal Interest Rate =_____

(1) Real Interest Rate × Inflation Rate

(2) Real Interest Rate – Inflation rate

(3) Real Interest Rate / Inflation rate

(4) Real Interest Rate + Inflation rate

13. Value of MPS (Marginal Propensity to Save) is increased from 0.4 to 0.5. What would be the impact on Multiplier ?

(1) The size of the multiplier would be increased.

(2) The size of the multiplier would remain same.

(3) Value of multiplier is undetermined with the given information.

(4) The size of the multiplier would be decreased.

SPACE FOR ROUGH WORK

9. નોમિનલ GDP નું મૂલ્ય 1100 ડોલર છે અને વાસ્તવિક GDP નું મૂલ્ય 1000 ડોલર છે..GDP ડિફ્લેટરનું મૂલ્ય શોધો

(1) 0.9 (2) 1.1

(3) 1 (4) 0.8

10. સાચા નિવેદનોને ઓળખો

(A) શેરોને સમયાંતરે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે

(B) પ્રવાહને સમયાંતરે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે

(C) પ્રવાહને ચોક્કસ સમયે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.

(D) શેરોને ચોક્કસ સમયે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.

(E) પરિબળ ખર્ચ પર GVA + પરોક્ષ કર – સબસિડી = બજાર ભાવે GVA

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (C) અને (E) માત્ર

(2) (B), (C) અને (D) માત્ર

(3) (B), (D) અને (E) માત્ર

(4) (C), (D) અને (E) માત્ર

11. જો અંતિમ માલનો પુરવઠો ટૂંકા ગાળામાં સ્થિર ભાવે અનંત સ્થિતિસ્થાપક હોવાનું માનવામાં આવે, તો એકંદર ઉત્પાદન માત્ર એકંદર માંગના મૂલ્ય દ્વારા નક્કી થાય છે..આને _____ સિદ્ધાંત કહેવામાં આવે છે.

(1) એકંદર પુરવઠો (2) એકંદર માંગ

(3) અસરકારક માંગ (4) સંપૂર્ણપણે અસ્થિર માંગ

12. નોમિનલ વ્યાજ દર = _____

(1) વાસ્તવિક વ્યાજ દર × ફુગાવાનો દર (2) વાસ્તવિક વ્યાજ દર – ફુગાવાનો દર

(3) વાસ્તવિક વ્યાજ દર / ફુગાવાનો દર (4) વાસ્તવિક વ્યાજ દર + ફુગાવાનો દર

13. MPS (સેવ કરવા માટે સીમાંત વલણ) નું મૂલ્ય વધારવામાં આવ્યું છે 0.4 થી 0.5 ગુણાકાર પર શું અસર થશે?

(1) ગુણકનું કદ વધારવામાં આવશે

(2) ગુણકનું કદ સમાન રહેશે

(3) ગુણકનું મૂલ્ય આપેલ માહિતી સાથે નક્કી થતું નથી.

(4) ગુણકનું કદ ઘટાડવામાં આવશે

SPACE FOR ROUGH WORK

14. Paradox of Thrift means :

(1) If all the people of the economy increase the proportion of income they save, the total value of investment in the economy will not increase, it will either decline or remain unchanged.

(2) If all the people of the economy increase the proportion of income they spend, the total value of savings in the economy will not increase, it will either decline or remain unchanged.

(3) If all the people of the economy decrease the proportion of income they save, the total value of savings in the economy will not increase, it will either decline or remain unchanged.

(4) If all the people of the economy increase the proportion of income they save, the total value of savings in the economy will not increase, it will either decline or remain unchanged.

15. _____ depicts what has actually happened.

(1) Ex-Ante (2) Ex-Post

(3) Constant (4) Variable

16. If the value of Investment Multiplier is 5 and the increased income is ₹ 800 crore in an economy, then find the value of change in the investment in the economy.

(1) ₹ 4000 crore (2) ₹ 120 crore

(3) ₹ 400 crore (4) ₹ 160 crore

17. Which of the following statements are true ?

(A) Quantitative tools control the extent of money supply by changing the CRR.

(B) There are two types of open market operations – outright and upright.

(C) A fall in the bank rate can decrease the money supply.

(D) Selling of a bond by RBI leads to reduction in quantity of reserves.

(E) The RBI can influence money supply by changing the rate at which it gives loan to the commercial banks.

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (C) and (D) only

(2) (A), (B) and (D) only

(3) (B), (D) and (E) only

(4) (A), (D) and (E) only

SPACE FOR ROUGH WORK

14. કરકસરનો વિરોધાભાસ એટલે -

(1) જો અર્થતંત્રના તમામ લોકો તેમની બચતની આવકનું પ્રમાણ વધારશે, તો અર્થતંત્રમાં રોકાણનું કુલ મૂલ્ય વધશે નહીં, તે કાં તો ઘટશે અથવા અપરિવર્તિત રહેશે.

(2) જો અર્થતંત્રના તમામ લોકો પોતાની ખર્ચ કરેલી આવકનું પ્રમાણ વધારશે તો અર્થતંત્રમાં બચતનું કુલ મૂલ્ય વધશે નહીં, તે કાં તો ઘટશે અથવા અપરિવર્તિત રહેશે.

(3) જો અર્થતંત્રના તમામ લોકો તેમની બચતની આવકનું પ્રમાણ ઘટાડશે, તો અર્થતંત્રમાં બચતનું કુલ મૂલ્ય વધશે નહીં, તે કાં તો ઘટશે અથવા અપરિવર્તિત રહેશે.

(4) જો અર્થતંત્રના તમામ લોકો તેમની બચતની આવકનું પ્રમાણ વધારશે, તો અર્થતંત્રમાં બચતનું કુલ મૂલ્ય વધશે નહીં, તે કાં તો ઘટશે અથવા અપરિવર્તિત રહેશે.

15. _____ ખરેખર શું થયું છે તે દર્શાવે છે.

(1) ભૂતપૂર્વ (2) ભૂતપૂર્વ પોસ્ટ (3) સતત (4) ચલ

16. જો રોકાણ ગુણકનું મૂલ્ય 5 છે અને અર્થતંત્રમાં વધેલી આવક 800 કરોડ રૂપિયા છે, તો અર્થતંત્રમાં રોકાણમાં પરિવર્તનનું મૂલ્ય શોધો.

(1) ₹ 4000 કરોડ (2) ₹ 120 કરોડ

(3) ₹ 400 કરોડ (4) ₹ 160 કરોડ

17. નીચેનામાંથી કયું વિધાન સાચું/સાચું છેઃ -

(A) માત્રાત્મક સાધનો સી. આર. આર. માં ફેરફાર કરીને નાણાં પુરવઠાની હદને નિયંત્રિત કરે છે.

(B) ખુલ્લા બજારની કામગીરી બે પ્રકારની હોય છે – બહાર જમણી બાજુએ અને સીધી બાજુએ.

(C) બેંક દરમાં ઘટાડો નાણાં પુરવઠામાં ઘટાડો કરી શકે છે.

(D) આરબીઆઇ દ્વારા બોન્ડના વેચાણથી અનામતની માત્રામાં ઘટાડો થાય છે

(E) આરબીઆઇ વ્યાપારી બેંકોને જે દરે લોન આપે છે તેમાં ફેરફાર કરીને નાણાં પુરવઠાને પ્રભાવિત કરી શકે છે.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (C) અને (D) માત્ર

(2) (A), (B) અને (D) માત્ર

(3) (B), (D) અને (E) માત્ર

(4) (A), (D) અને (E) માત્ર

SPACE FOR ROUGH WORK

18. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I		**List-II**
(A)	Bank Rate	(I)	Securities are pledged in order to repurchase
(B)	Marginal Standing Facility	(II)	Minimum rate at which funds are provided for long term
(C)	Repo Rate	(III)	Also known as Penal Interest Rate
(D)	Reverse Repo Rate	(IV)	Central Bank borrows funds from commerical banks

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

19. Which of the following is ***not*** a function of Central Bank ?

(1) It controls the money supply in the economy through different rates.

(2) It acts as a banker to the government.

(3) It accepts deposits and give loans to people.

(4) It issues the currency of the country.

20. Article 112 deals with :

(1) Consolidated Fund of India (2) Public Account

(3) Union Budget (4) Contingency Fund

21. All those elements which create liability and decrease the assets of government are known as :

(1) Capital Receipts (2) Capital Payments

(3) Revenue Receipts (4) Revenue Payments

22. Arrange the following elements in correct chronological sequence (earliest to latest) :

(A) Smithsonian Agreement (B) Bretton Woods Conference

(C) Establishment of WTO (D) Gold Standard

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (D), (B), (A), (C)

(3) (D), (A), (B), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

18. સૂચિ-I સાથે સૂચિ-II મેચ કરો

સૂચિ-I	**સૂચિ-II**
(A) બેંક દર	(I) પુનઃખરીદી કરવા માટે જામીનગીરીઓ ગીરવે મૂકવામાં આવે છે
(B) સીમાંત સ્થાયી સુવિધા	(II) લઘુતમ દર કે જેના પર લાંબા ગાળા માટે ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે
(C) રેપો દર	(III) દંડાત્મક વ્યાજ દર તરીકે પણ ઓળખાય છે
(D) રિવર્સ રેપો રેટ	(IV) મધ્યસ્થ બેન્કે વ્યાપારી બેન્કો પાસેથી નાણાં ઉછીના લીધાં

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV) (2) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III) (4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

19. નીચેનામાંથી કયું કેન્દ્રીય બેંકનું કાર્ય નથી?

(1) તે વિવિધ દરો દ્વારા અર્થતંત્રમાં નાણાં પુરવઠાને નિયંત્રિત કરે છે.

(2) તે સરકાર માટે બેન્કર તરીકે કામ કરે છે.

(3) તે થાપણો સ્વીકારે છે અને લોકોને લોન આપે છે.

(4) તે દેશનું ચલણ બહાર પાડે છે.

20. કલમ 112 આ બાબત સાથે સંબંધિત છે

(1) ભારતનું કોન્સોલિડેટેડ ફંડ (2) જાહેર ખાતું

(3) કેન્દ્રીય બજેટ (4) આકસ્મિક ભંડોળ

21. તે તમામ ઘટકો કે જે જવાબદારીનું સર્જન કરે છે અને સરકારની સંપત્તિમાં ઘટાડો કરે છે તે તરીકે ઓળખાય છે -

(1) મૂડીની આવક (2) મૂડી ચૂકવણીઓ (3) આવકની આવક (4) આવકની ચૂકવણી

22. નીચેના તત્વોને યોગ્ય કાલક્રમિક ક્રમમાં ગોઠવો (સૌથી પહેલાથી નવીનતમ) :

(A) સ્મિથસોનિયન સમજૂતી (B) બ્રેટન વુડ પરિષદ

(C) વિશ્વ વેપાર સંગઠનની સ્થાપના (D) ગોલ્ડ સ્ટાન્ડર્ડ

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (D), (B), (A), (C)

(3) (D), (A), (B), (C) (4) (C), (B), (D), (A)

SPACE FOR ROUGH WORK

23. Under flexible exchange rate, when the price of domestic currency in terms of foreign currency increases, it is called _____ .

(1) Depreciation of domestic currency

(2) Appreciation of domestic currency

(3) Devaluation of domestic currency

(4) Revaluation of domestic currency

24. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I		**List-II**
(A)	Pegged exchange rate system	(I)	Setting up of IMF and World Bank
(B)	Managed floating	(II)	Fixed exchange rate system
(C)	Bretton Woods Conference	(III)	Dirty floating
(D)	Third element in BOP	(IV)	Error and Omission Account

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (II), (B) - (I), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

25. Casualization of workforce would result in :

(1) Decrease in the vulnerablility of the workforce.

(2) Increase in the vulnerability of the workforce.

(3) Increase in the number of regular workers.

(4) Income and employment stablility.

26. Choose the correct chronological sequence in ascending order (earliest to latest) :

(A) Establishment of NABARD

(B) FRBMA (Fiscal Responsibility and Budget Management Act)

(C) Third Five Year Plan

(D) Nationalization of RBI

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (D), (A), (B), (C) (4) (D), (C), (A), (B)

SPACE FOR ROUGH WORK

23. લવચીક વિનિમય દર હેઠળ, જ્યારે વિદેશી ચલણની દ્રષ્ટિએ સ્થાનિક ચલણની કિંમત વધે છે.તેને _____ કહેવામાં આવે છે.

(1) સ્થાનિક ચલણનું અવમૂલ્યન
(2) સ્થાનિક ચલણની પ્રશંસા
(3) સ્થાનિક ચલણનું અવમૂલ્યન
(4) સ્થાનિક ચલણનું પુનઃમૂલ્યાંકન

24. સૂચિ-I સાથે સૂચિ-II મેચ કરો

સૂચિ-I	**સૂચિ-II**
(A) પેગ્ડ વિનિમય દર પ્રણાલી	(I) આઇએમએફ અને વિશ્વ બેંકની સ્થાપના
(B) ફ્લોટિંગ મેન્ગ્ડ	(II) નિશ્ચિત વિનિમય દર પ્રણાલી
(C) બ્રેટન વુડ્સ પરિષદ	(III) ગંદા તરતા
(D) બી. ઓ. પી. માં ત્રીજું તત્વ	(IV) ભૂલ અને બાદબાકી ખાતું

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) - (II), (B) - (I), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)
(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

25. કાર્યબળના જાનહાનિના પરિણામે -

(1) કાર્યબળની નબળાઈમાં ઘટાડો
(2) કાર્યબળની નબળાઈમાં વધારો
(3) નિયમિત કામદારોની સંખ્યામાં વધારો
(4) આવક અને રોજગાર સ્થિરતા

26. ચડતા ક્રમમાં યોગ્ય કાલક્રમિક ક્રમ પસંદ કરો (સૌથી પહેલાથી નવીનતમ) :

(A) નાબાર્ડની સ્થાપના
(B) એફ. આર. બી. એમ. એ. (રાજકોષીય જવાબદારી અને બજેટ વ્યવસ્થાપન કાયદો)
(C) ત્રીજી પંચવર્ષીય યોજના
(D) આરબીઆઇનું રાષ્ટ્રીયકરણ

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (D), (A), (B), (C)
(4) (D), (C), (A), (B)

SPACE FOR ROUGH WORK

27. _____ implies that resource extraction is not above the rate of regeneration of resources and the wastes generated are within the assimilating capacity of the environment.

(1) Absorptive capacity (2) Carrying capacity

(3) Subsistence capacity (4) Exhaustive capacity

28. Government of India enacted the Right to Education Act in 2009 to make free education a Fundamental Right of all children in the age group of _____ years.

(1) 4 – 10 (2) 6 – 12

(3) 6 – 14 (4) 8 – 15

29. Following are the sources of electricity generation in India. Arrange them in correct sequence on the basis of total power generation capacity (higher to lower) :

(A) Nuclear

(B) Thermal

(C) New and renewable energy

(D) Hydro

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (B), (C), (D), (A) (4) (B), (D), (C), (A)

30. Arrange the following items in correct sequence :

(A) Competition Act

(B) FEMA

(C) FERA

(D) MRTP

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A), (B), (C), (D) (2) (A), (C), (B), (D)

(3) (D), (C), (B), (A) (4) (C), (B), (D), (A)

31. The Great Leap Forward (GLF) campaign was initiated in _____ .

(1) 1948 (2) 1938

(3) 1958 (4) 1942

SPACE FOR ROUGH WORK

27. _____ સૂચવે છે કે સંસાધનનું નિષ્કર્ષણ સંસાધનના પુનર્જીવનના દરથી ઉપર નથી અને ઉત્પન્ન થતો કચરો પર્યાવરણની આત્મસાત કરવાની ક્ષમતાની અંદર છે.

(1) શોષવાની ક્ષમતા
(2) વહન ક્ષમતા
(3) નિર્વાહ ક્ષમતા
(4) સંપૂર્ણ ક્ષમતા

28. ભારત સરકારે 2009 માં મફત શિક્ષણને _____ વર્ષની વય જૂથના તમામ બાળકોનો મૂળભૂત અધિકાર બનાવવા માટે શિક્ષણનો અધિકાર કાયદો ઘડ્યો હતો.

(1) 4 – 10
(2) 6 – 12
(3) 6 – 14
(4) 8 – 15

29. ભારતમાં વીજળી ઉત્પાદનના સ્ત્રોતો નીચે મુજબ છે..કુલ વીજ ઉત્પાદન ક્ષમતાના આધારે તેમને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવો (ઉચ્ચથી નીચું) :

(A) પરમાણુ
(B) થર્મલ
(C) નવી અને પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા
(D) હાઈડ્રો

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (B), (C), (D), (A)
(4) (B), (D), (C), (A)

30. નીચેની વસ્તુઓને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવો.

(A) સ્પર્ધા કાયદો
(B) ફેમા (FEMA)
(C) ફેરા (FERA)
(D) એમ.આર.ટી.પી.

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A), (B), (C), (D)
(2) (A), (C), (B), (D)
(3) (D), (C), (B), (A)
(4) (C), (B), (D), (A)

31. ગ્રેટ લીપ ફોરવર્ડ (GLF) અભિયાનની શરૂઆત _____ માં કરવામાં આવી હતી.

(1) 1948
(2) 1938
(3) 1958
(4) 1942

SPACE FOR ROUGH WORK

32. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I		**List-II**
(A)	Great Leap Forward	(I)	Protecting the future generation
(B)	Mao Zedong	(II)	Aimed at industralising the country on a massive scale
(C)	Brundtland Commission	(III)	Introduced the Great Proletarian Cultural Revolution
(D)	Our Common Future	(IV)	Seminal Report that explained sustainable development as meeting the basic needs of all for a better life

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

33. Second phase of Green Revolution is termed from :

(1) mid 1960s to mid 1970s

(2) mid 1970s to mid 1980s

(3) mid 1950s to mid 1960s

(4) mid 1980s to mid 1990s

34. During 1980s, the growth rate in Pakistan improved on account of which of the following reasons ?

(1) Institutionalised process of technical change

(2) A good harvest

(3) Sustainable export of manufactured goods

(4) High amount of foreign direct investment inflow

35. When there is unexpected rise in the sales _____ .

(1) Aggregate demand would decline.

(2) There will be unplanned accumulation of inventories.

(3) There will be unplanned decumulation of inventories.

(4) Normal profit would be lower.

36. During festive season, the currency deposit ratio _____ .

(1) decreases (2) increases

(3) has no impact on it (4) first decreases then increases

SPACE FOR ROUGH WORK

32. સૂચિ-I સાથે સૂચિ-II મેચ કરો

સૂચિ-I	**સૂચિ-II**
(A) ગ્રેટ લીપ ફોરવર્ડ	(I) આવનારી પેઢીનું રક્ષણ
(B) માઓ ઝેડોંગ	(II) મોટા પાયે દેશનું ઔદ્યોગિકરણ કરવાનો ઉદ્દેશ
(C) બ્રુન્ડટલેન્ડ કમિશન	(III) મહાન સર્વહારા સાંસ્કૃતિક ક્રાંતિનો પરિચય કરાવ્યો
(D) આપણું સામાન્ય ભવિષ્ય	(IV) વધુ સારા જીવન માટે બધાની મૂળભૂત જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા તરીકે ટકાઉ વિકાસને સમજાવતો પ્રાથમિક અહેવાલ

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)
(2) (A) - (II), (B) - (III), (C) - (I), (D) - (IV)
(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)
(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

33. હરિયાળી ક્રાંતિના બીજા તબક્કાને આ રીતે ઓળખવામાં આવે છે

(1) 1960ના દાયકાના મધ્યથી 1970ના દાયકાના મધ્ય સુધી
(2) 1970ના દાયકાના મધ્યથી 1980ના દાયકાના મધ્ય સુધી
(3) 1950ના દાયકાના મધ્યથી 1960ના દાયકાના મધ્ય સુધી
(4) 1980ના દાયકાના મધ્યથી 1990ના દાયકાના મધ્ય સુધી

34. 1980ના દાયકા દરમિયાન પાકિસ્તાનનો વિકાસ દર નીચેનામાંથી કયા કારણોસર સુધર્યો?

(1) ટેકનિકલ પરિવર્તનની સંસ્થાકીય પ્રક્રિયા
(2) સારો પાક
(3) ઉત્પાદિત ચીજવસ્તુઓની ટકાઉ નિકાસ
(4) સીધા વિદેશી રોકાણનો મોટો પ્રવાહ

35. જ્યારે વેચાણમાં અણધાર્યો વધારો થશે ત્યારે _____ હશે.

(1) એકંદર માંગમાં ઘટાડો થશે
(2) ઇન્વેન્ટરીનો બિનઆયોજિત સંચય
(3) ઇન્વેન્ટરીનું બિનઆયોજિત વિઘટન
(4) સામાન્ય નફો ઓછો રહેશે

36. તહેવારોની મોસમ દરમિયાન, ચલણ થાપણ ગુણોત્તર _____ .

(1) ઘટાડો થાય છે
(2) વધારો
(3) કોઈ અસર નહીં
(4) પહેલા ઘટે છે અને પછી વધે છે.

SPACE FOR ROUGH WORK

37. European Monetary Union was created in _____.

(1) 1996 (2) 1994

(3) 1999 (4) 2002

38. Identify the correct statement in the context of Circular Flow of Income in a two sector economy :

(1) Household receives factor services from firms.

(2) Household invests while firm saves.

(3) Firms produce goods and services.

(4) Household supplies factor services to Government.

39. Identify the correct set of statements.

(A) Ex Ante Saving represents what is actually planned to save.

(B) Ex Post Saving represents what is actually planned to save.

(C) Ex Post Saving depicts what has actually happened.

(D) Ex Ante Post Saving represents what is actually saved.

Choose the ***correct*** answer from the options given below :

(1) (A) and (D) only

(2) (A) and (C) only

(3) (B) and (D) only

(4) (C) and (D) only

40. Match **List-I** with **List-II** :

	List-I (Elements)		**List-II (Features)**
(A)	Annual Financial Statement	(I)	Create liabilities or reduce financial assets
(B)	Capital Receipts	(II)	Trade surplus
(C)	Capital Payment	(III)	Main budget document
(D)	Export > Import	(IV)	Create financial assets or reduce liabilities

Choose the correct answer from the options given below :

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV)

(2) (A) - (III), (B) - (I), (C) - (IV), (D) - (II)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III)

(4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

SPACE FOR ROUGH WORK

37. યુરોપિયન મોનેટરી યુનિયનની રચના _____ માં કરવામાં આવી હતી.

(1) 1996 (2) 1994

(3) 1999 (4) 2002

38. બે ક્ષેત્રના અર્થતંત્રમાં આવકના પરિપત્ર પ્રવાહના સંદર્ભમાં સાચું નિવેદન ઓળખોઃ -

(1) ઘરગથ્થુ પેઢીઓ પાસેથી પરિબળ સેવાઓ મેળવે છે

(2) પેઢી બચત કરતી વખતે પરિવારો રોકાણ કરે છે

(3) પેઢીઓ ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓનું ઉત્પાદન કરે છે

(4) સરકારને ઘરગથ્થુ પુરવઠો પરિબળ સેવાઓ

39. નિવેદનોના સાચા સમૂહને ઓળખો

(A) ભૂતપૂર્વ એન્ટે સેવિંગ એ રજૂ કરે છે કે ખરેખર શું બચાવવા માટે આયોજન કરવામાં આવ્યું છે

(B) ભૂતપૂર્વ પોસ્ટ સેવિંગ એ રજૂ કરે છે કે ખરેખર શું બચાવવા માટે આયોજન કરવામાં આવ્યું છે

(C) ભૂતપૂર્વ પોસ્ટ દર્શાવે છે કે ખરેખર શું થયું છે

(D) ભૂતપૂર્વ એન્ટે પોસ્ટ સેવિંગ એ રજૂ કરે છે કે ખરેખર શું સાચવવામાં આવ્યું છે

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) અને (D) માત્ર (2) (A) અને (C) માત્ર

(3) (B) અને (D) માત્ર (4) (C) અને (D) માત્ર

40. સૂચિ-I સાથે સૂચિ-II મેચ કરો

સૂચિ-I (ઘટકો)	**સૂચિ-II (ખાસિયતો))**
(A) વાર્ષિક નાણાકીય નિવેદન	(I) જવાબદારીઓ બનાવો અથવા નાણાકીય સંપત્તિમાં ઘટાડો કરો
(B) મૂડીની આવક	(II) વેપાર સરપ્લસ
(C) મૂડીગત ચૂકવણી	(III) મુખ્ય બજેટ દસ્તાવેજ
(D) નિકાસ > આયાત કરો	(IV) નાણાકીય સંપત્તિ બનાવો અથવા જવાબદારીઓ ઘટાડવી

નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો જવાબ પસંદ કરો.

(1) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (III), (D) - (IV) (2) (A) - (III), (B) - (I), (C) - (IV), (D) - (II)

(3) (A) - (I), (B) - (II), (C) - (IV), (D) - (III) (4) (A) - (III), (B) - (IV), (C) - (I), (D) - (II)

Read the following passage and answer the next five questions :

In our quest to increase agricultural production during the last five decades or so, we almost totally neglected the use of compost and completely switched over to chemical fertilizers. The result is that large tracts of productive land have been adversely affected, water bodies including ground water system have suffered due to chemical contamination and demand for irrigation has been going up year after year. Farmers, in large numbers all over the country, have again started using compost made from organic wastes of different types. In certain parts of the country, cattle are maintained only because they produce dung which is an important fertilizer and soil conditioner.

Earthworms can convert organic matter into compost faster than the normal composting process. This process is now being widely used. Indirectly, the civic authorities are benefitted too as they have to dispose reduced quantity of waste.

41. How is civic authority getting benefitted due to biocomposting ?

(1) They have to dispose increased quantity of waste.

(2) They don't have to dispose any waste.

(3) Because civic authority has no role in waste management.

(4) They have to dispose reduced quantity of waste.

42. Choose the correct statement concerned with the passage :

(1) Earthworm takes equal time to convert organic matter into compost with respect to normal composting process.

(2) Earthworm takes more time to convert organic matter into compost with respect to normal composting process.

(3) Earthworm takes less time to convert organic matter into compost with respect to normal composting process.

(4) Comparison between earthworm based composting and normal composting cannot be made.

43. Water bodies including ground water system have suffered due to :

(1) Biocomposting

(2) Chemical contamination and increased demand for irrigation

(3) Organic farming

(4) Increased fertility of land

SPACE FOR ROUGH WORK

નીચેનો ફકરા વાંચો અને આગળના પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

કૃષિ ઉત્પાદનમાં વધારો છેલ્લા લગભગ પાંચ દાયકા દરમિયાન કૃષિ ઉત્પાદનમાં વધારો કરવાની અમારી શોધમાં આપણે ખાતરના ઉપયોગની લગભગ સંપૂર્ણ અવગણના કરી અને સંપૂર્ણપણે રાસાયણિક ખાતરો તરફ વળ્યા. પરિણામ એ આવ્યું છે કે ઉત્પાદક જમીનના મોટા ભાગ પર પ્રતિકૂળ અસર થઈ છે, રાસાયણિક દૂષણને કારણે ભૂગર્ભ જળ પ્રણાલી સહિત જળાશયોને નુકસાન થયું છે અને સિંચાઈની માંગ દર વર્ષે વધી રહી છે. દેશભરમાં મોટી સંખ્યામાં ખેડૂતોએ ફરી એકવાર વિવિધ પ્રકારના જૈવિક કચરામાંથી બનેલા ખાતરનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કર્યું છે. દેશના અમુક ભાગોમાં, પશુઓની જાળવણી માત્ર એટલા માટે કરવામાં આવે છે કારણ કે તેઓ છાણનું ઉત્પાદન કરે છે જે એક મહત્વપૂર્ણ ખાતર અને માટી કંડીશનર છે.

અળસિયા સામાન્ય ખાતર બનાવવાની પ્રક્રિયા કરતાં વધુ ઝડપથી કાર્બનિક પદાર્થોને ખાતરમાં રૂપાંતરિત કરી શકે છે. આ પ્રક્રિયાનો હવે વ્યાપકપણે ઉપયોગ થઈ રહ્યો છે. પરોક્ષ રીતે, નાગરિક સત્તામંડળોને પણ ફાયદો થાય છે કારણ કે તેમને કચરાના ઓછા જથ્થાનો નિકાલ કરવો પડે છે.

41. બાયો કમ્પોસ્ટિંગના કારણે નાગરિક સત્તામંડળને કેવી રીતે ફાયદો થઈ રહ્યો છે?

(1) તેમણે કચરાના વધેલા જથ્થાનો નિકાલ કરવો પડશે

(2) તેમને કોઈપણ કચરાનો નિકાલ કરવાની જરૂર નથી.

(3) કારણ કે નાગરિક સત્તામંડળની કચરાના વ્યવસ્થાપનમાં કોઈ ભૂમિકા નથી.

(4) તેમણે કચરાના ઓછા જથ્થાનો નિકાલ કરવો પડશે

42. પેસેજ સાથે સંબંધિત સાચું નિવેદન પસંદ કરો

(1) અળસિયા સામાન્ય ખાતર બનાવવાની પ્રક્રિયાના સંદર્ભમાં કાર્બનિક પદાર્થોને ખાતરમાં રૂપાંતરિત કરવામાં સમાન સમય લે છે.

(2) અળસિયા સામાન્ય ખાતર બનાવવાની પ્રક્રિયાના સંદર્ભમાં કાર્બનિક પદાર્થોને ખાતરમાં રૂપાંતરિત કરવામાં વધુ સમય લે છે.

(3) સામાન્ય ખાતર બનાવવાની પ્રક્રિયાના સંદર્ભમાં અળસિયા કાર્બનિક પદાર્થોને ખાતરમાં રૂપાંતરિત કરવામાં ઓછો સમય લે છે.

(4) અળસિયા આધારિત ખાતર અને સામાન્ય ખાતર વચ્ચે સરખામણી કરી શકાતી નથી.

43. ભૂગર્ભ જળ વ્યવસ્થા સહિત જળાશયોને આના કારણે નુકસાન થયું છેઃ

(1) બાયોકોમ્પોસ્ટિંગ

(2) રાસાયણિક પ્રદૂષણ અને સિંચાઈની માંગમાં વધારો

(3) ઓર્ગેનિક ખેતી

(4) જમીનની ફળદ્રુપતામાં વધારો

44. In certain parts of the country, cattle are maintained only because they _____ .

(1) Produce milk to increase income of farmers

(2) Produce dung which is an important fertilizer and soil conditioner

(3) Work as insect repellants

(4) Are a symbol of traditional ethics and values

45. What should be the suitable title for the above passage ?

(1) Biocomposting (2) Biopest Control

(3) Traditional Knowledge and Practice (4) Uses of Chemical Fertilizers

Read the following passage and answer the next five questions.

India had an independent economy before the advent of the British rule. Though agriculture was the main source of livelihood for most people, yet, the country's economy was characterised by various kinds of manufacturing activities. India was particularly well known for its handicraft industries in the fields of cotton and silk textiles, metal and precious stone works etc. These products enjoyed a worldwide market based on the reputation of the fine quality of material used and the high standards of craftsmanship seen in all imports from India. The economic policies pursued by the colonial government in India were concerned more with the protection and promotion of the economic interests of their home country than with the development of the Indian economy. Such policies brought about a fundamental change in the structure of the Indian economy — transforming the country into a supplier of raw materials and consumer of finished industrial products from Britain. Obviously, the colonial government never made any sincere attempt to estimate India's national and per capita income. Some individual attempts which were made to measure such incomes yielded conflicting and inconsistent results. Among the notable estimators — Dadabhai Naoroji, William Digby, Findlay Shirras, V.K.R.V. Rao and R.C. Desai — it was Rao, whose estimates during the colonial period were considered very significant. However, most studies did find that the country's growth of aggregate real output during the first half of the twentieth century was less than two per cent coupled with a meagre half per cent growth in per capita output per year.

46. Before the British rule, India was well known for which manufacturing industries' products ?

(1) Cotton and Silk or Khadi textiles

(2) Cotton and Engineering products

(3) Cotton and Silk textiles, metal and precious stones, etc

(4) Engineering goods and precious metals

SPACE FOR ROUGH WORK

44. દેશના અમુક ભાગોમાં, પશુઓની જાળવણી માત્ર એટલા માટે કરવામાં આવે છે કારણ કે તેઓ _____ નું ઉત્પાદન કરે છે.

(1) ખેડૂતોની આવક વધારવા દૂધનો ઉપયોગ

(2) છાણ જે એક મહત્વપૂર્ણ ખાતર અને માટી કંડીશનર છે

(3) જંતુ નિવારક તરીકે કામ કરો

(4) પરંપરાગત નૈતિકતા અને મૂલ્યોનું પ્રતીક

45. ઉપરોક્ત ફકરા માટે યોગ્ય શીર્ષક કયું હોવું જોઈએ?

(1) બાયોકોમ્પોસ્ટિંગ (2) બાયોપેસ્ટ નિયંત્રણ

(3) પરંપરાગત જ્ઞાન અને વ્યવહાર (4) રાસાયણિક ખાતરોનો ઉપયોગ

નીચેનો ફકરા વાંચો અને આગળના પાંચ પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

બ્રિટિશ શાસનના આગમન પહેલા ભારતનું અર્થતંત્ર સ્વતંત્ર હતું. મોટાભાગના લોકો માટે ખેતી એ આજીવિકાનો મુખ્ય સ્રોત હોવા છતાં, દેશનું અર્થતંત્ર વિવિધ પ્રકારની ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલું હતું. ભારત ખાસ કરીને કપાસ અને રેશમના કાપડ, ધાતુ અને કિંમતી પથ્થરના કામો વગેરે ક્ષેત્રોમાં તેના હસ્તકલા ઉદ્યોગો માટે જાણીતું હતું. આ ઉત્પાદનોએ વપરાયેલી સામગ્રીની સારી ગુણવત્તાની પ્રતિષ્ઠા અને ભારતમાંથી થતી તમામ આયાતમાં જોવા મળતા કારીગરીના ઉચ્ચ ધોરણોના આધારે વિશ્વવ્યાપી બજારનો આનંદ માણ્યો હતો. ભારતમાં વસાહતી સરકાર દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી આર્થિક નીતિઓ ભારતીય અર્થતંત્રના વિકાસ કરતાં તેમના વતનના આર્થિક હિતોના રક્ષણ અને પ્રોત્સાહન સાથે વધુ સંબંધિત હતી. આવી નીતિઓએ ભારતીય અર્થતંત્રના માળખામાં મૂળભૂત પરિવર્તન લાવ્યું-દેશને કાચા માલના સપ્લાયર અને બ્રિટનથી તૈયાર ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનોના ગ્રાહકમાં પરિવર્તિત કર્યો. દેખીતી રીતે, વસાહતી સરકારે ક્યારેય ભારતની રાષ્ટ્રીય અને માથાદીઠ આવકનો અંદાજ કાઢવાનો કોઈ નિષ્ઠાપૂર્વક પ્રયાસ કર્યો નથી. આવી આવકને માપવા માટે કરવામાં આવેલા કેટલાક વ્યક્તિગત પ્રયાસોના વિરોધાભાસી અને અસંગત પરિણામો મળ્યા હતા. નોંધપાત્ર અંદાજકારોમાં-દાદાભાઈ નૌરોજી, વિલિયમ ડિગ્બી, ફાઇન્ડલે શિરાસ, વી.કે.આર.વી. રાવ અને આર.સી. દેસાઈ-તે રાવ હતા, જેમના વસાહતી કાળના અંદાજો ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ માનવામાં આવતા હતા. જોકે, મોટાભાગના અભ્યાસોમાં જાણવા મળ્યું છે કે વીસમી સદીના પ્રથમ અર્ધવાર્ષિક ગાળામાં દેશમાં કુલ વાસ્તવિક ઉત્પાદનમાં બે ટકાથી ઓછી વૃદ્ધિ થઈ હતી અને દર વર્ષે માથાદીઠ ઉત્પાદનમાં માત્ર અડધી ટકાની વૃદ્ધિ થઈ હતી.

46. બ્રિટિશ શાસન પહેલાં ભારત કયા ઉત્પાદન ઉદ્યોગો માટે જાણીતું હતું?

(1) કપાસ અને રેશમ અથવા ખાદીનું કાપડ

(2) કપાસ અને ઇજનેરી ઉત્પાદનો

(3) કપાસ અને રેશમના કાપડ, ધાતુ અને કિંમતી પથ્થરો વગેરે.

(4) ઇજનેરી ચીજવસ્તુઓ અને કિંમતી ધાતુ

47. What kind of interests was the colonial government concerned with in the economic policy for Indian industries ?

(1) To promote the handicraft industries of India

(2) Promote and protect small scale industries of India

(3) Protect and promote the economic interests of Indian industry along with their home country

(4) Provide protection and promotion of the economic interests of their home country

48. Choose the economists who estimated India's National Income and Per Capita Income.

(1) Dadabhai Naoroji, William Digby, Bernier, V.K.R.V. Rao and R.C. Desai

(2) Dadabhai Naoroji, William Digby, Findlay Shirras, V.K.R.V. Rao and R.C. Desai

(3) Dadabhai Naoroji, Jagdish Bhagwati, V.K.R.V. Rao and R.C. Desai

(4) Dadabhai Naoroji, Findlay Shrirras and V.K.R.V. Rao

49. What was the country's growth of aggregate real output during the first half of the 20th century ?

(1) The country's growth of aggregate real output was less than two percent coupled with a meagre one percent growth in per capita output per year.

(2) The country's growth of aggregate real output was less than two percent coupled with a meagre one and a half percent growth in per capita output per year.

(3) The country's growth of aggregate real output was less than two and a half percent coupled with a meagre half percent growth in per capita output per year.

(4) The country's growth of aggregate real output was less than two percent coupled with a meagre half percent growth in per capita output per year.

50. According to the passage, which of the following statement was true about Indian industries' products ?

(1) Indian products were of inferior quality and cheap in the worldwide market.

(2) Indian products were promoted by the colonial government and competed with other countries' markets also.

(3) Indian products enjoyed a worldwide market based on quality of material used and the high standard of craftsmanship.

(4) Indian products' raw material for primary goods was imported from the other countries and it helped to increase export.

SPACE FOR ROUGH WORK

47. વસાહતી સરકાર ભારતીય ઉદ્યોગોની આર્થિક નીતિમાં કેવા પ્રકારની રુચિ ધરાવે છે?

(1) ભારતના હસ્તકલા ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવું

(2) ભારતના લઘુ ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપવું અને તેનું રક્ષણ કરવું

(3) વતનની સાથે સાથે ભારતીય ઉદ્યોગના આર્થિક હિતોનું રક્ષણ કરવું અને તેને પ્રોત્સાહન આપવું.

(4) પોતાના દેશના આર્થિક હિતનું રક્ષણ અને પ્રોત્સાહન પૂરું પાડવું

48. ભારતની રાષ્ટ્રીય આવક અને માથાદીઠ આવકનો અંદાજ લગાવનારા અર્થશાસ્ત્રીઓને પસંદ કરો.

(1) દાદાભાઈ નૌરોજી, વિલિયમ ડિગ્બી, બર્નિયર, વી.કે.આર.વી. રાવ અને આર.સી. દેસાઈ

(2) દાદાભાઈ નૌરોજી, વિલિયમ ડિગ્બી, ફાઇન્ડલે શિરાસ, વી.કે.આર.વી. રાવ અને આર.સી. દેસાઈ

(3) દાદાભાઈ નૌરોજી, જગદીશ ભગવતી, વી.કે.આર.વી. રાવ અને આર.સી. દેસાઈ

(4) દાદાભાઈ નૌરોજી, ફાઇન્ડલે શિરાસ અને વી.કે.આર.વી. રાવ

49. 20મી સદીના પૂર્વાર્ધમાં દેશના કુલ વાસ્તવિક ઉત્પાદનમાં કેટલો વધારો થયો હતો?

(1) દેશના કુલ વાસ્તવિક ઉત્પાદનની વૃદ્ધિ દર વર્ષે માથાદીઠ ઉત્પાદનમાં માત્ર એક ટકાની વૃદ્ધિ સાથે બે ટકાથી ઓછી હતી.

(2) દેશના કુલ વાસ્તવિક ઉત્પાદનની વૃદ્ધિ દર વર્ષે માથાદીઠ ઉત્પાદનમાં માત્ર દોઢ ટકાની વૃદ્ધિ સાથે બે ટકાથી ઓછી હતી.

(3) દેશના કુલ વાસ્તવિક ઉત્પાદનની વૃદ્ધિ દર વર્ષે માથાદીઠ ઉત્પાદનમાં માત્ર અડધી ટકાની વૃદ્ધિ સાથે દોઢ ટકાથી ઓછી હતી.

(4) દેશના કુલ વાસ્તવિક ઉત્પાદનની વૃદ્ધિ દર વર્ષે માથાદીઠ ઉત્પાદનમાં માત્ર અડધી ટકાની વૃદ્ધિ સાથે બે ટકાથી ઓછી હતી.

50. પેસેજ અનુસાર, ભારતીય ઉદ્યોગ ઉત્પાદન વિશે નીચેનામાંથી કયું નિવેદન સાચું છે?

(1) ભારતીય ઉત્પાદન નબળી ગુણવત્તાનું છે અને વૈશ્વિક બજારમાં સસ્તું છે.

(2) ભારતીય ઉત્પાદનને વસાહતી સરકાર દ્વારા પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે છે અને તે અન્ય કાઉન્ટી બજારો સાથે પણ સ્પર્ધા કરે છે.

(3) ભારતીય ઉત્પાદનોએ ઉપયોગમાં લેવાતી સામગ્રીની ગુણવત્તા અને ઉચ્ચ ગુણવત્તાની કારીગરીના આધારે વૈશ્વિક બજારનો આનંદ માણ્યો હતો.

(4) પ્રાથમિક ચીજવસ્તુઓ માટે ભારતીય ઉત્પાદનોની કાચી સામગ્રી અન્ય દેશોમાંથી આયાત કરવામાં આવે છે અને તે નિકાસ વધારવામાં મદદ કરે છે

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

SPACE FOR ROUGH WORK

Read carefully the following instructions :

8. No candidate will be allowed to leave the OMR Answer Sheet blank. If any OMR Answer Sheet is found blank, it shall be crossed by the Invigilator with his/her signature, mentioning "Cancelled" on it.

9. Do not tear or fold any page of the Test Booklet and OMR Answer Sheet.

10. Candidates are advised to ensure that they fill the correct particulars on the OMR Answer Sheet, i.e., Application No., Roll No., Test Booklet No., Name, Mother's Name, Father's Name and Signature.

11. In case of any discrepancy in any question between English and Hindi/Regional language version, the English version will be considered as the final version for evaluation.

12. Rough work is to be done in the space provided for this purpose in the Test Booklet only.

13. The answers will be evaluated through electronic scanning process. Incomplete or incorrect entries may render the OMR Answer Sheet invalid.

14. Candidates are advised not to fold or make any stray marks on the OMR Answer Sheet. Use of Eraser, Nail, Blade, White Fluid/Whitener, etc., to smudge, scratch or damage in any manner the OMR Answer Sheet during examination is strictly prohibited. Candidature and OMR Answer Sheet of candidates using Eraser, Nail, Blade or White Fluid/Whitener to smudge, scratch or damage in any manner shall be cancelled.

15. There will be one copy of OMR Answer Sheet i.e., the Original Copy. After the examination is over, the candidate shall hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator. The candidate can take away the Test Booklet after the examination is over. If the candidate does not hand over the OMR Answer Sheet to the Invigilator and goes away with the OMR Answer Sheet, his/her candidature shall be cancelled and criminal proceedings shall also be initiated against him/her.

16. Candidates are advised strictly not to carry handkerchief, any mobile phone, any type of watch, belt or wear ornaments like ring, chain, ear-ring, etc., electronic or communication device, pen, pencil, eraser, sharpener and correction fluid to the Examination Centre. If any candidate is found possessing any such item, he/she will not be allowed to enter the examination centre. Possession of a mobile phone or any other aiding material as mentioned above by the candidate in the examination room will be treated as a serious violation and it may lead to cancellation of the candidature and debarring him/her from future examinations.

17. If a candidate violates any instructions or shows any indiscipline or misbehaviour, appropriate action will be taken including cancellation of candidature and debarring from future examinations.

18. Use of electronic/manual calculator is **not** allowed.

નીચેની સૂચનાઓ કાળજીપૂર્વક વાંચો :

8. કોઈપણ ઉમેદવારને OMR આન્સર શીટ ખાલી રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં. જો કોઈ OMR આન્સર શીટ ખાલી જોવા મળે છે. નિરીક્ષક દ્વારા OMR આન્સર શીટ સહી સાથે ક્રોસ કરવામાં આવશે, તેના પર "રદ કરેલ" નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે.
9. ટેસ્ટ પુસ્તિકા અને OMR આન્સર શીટના કોઈપણ પાનાને ફાડશો નહીં અથવા ફોલ્ડ કરશો નહીં.
10. ઉમેદવારોને સુનિશ્ચિત કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ OMR આન્સર શીટ, i.e., અરજી નંબર. રોલ નંબર, ટેસ્ટ પુસ્તિકા નંબર, નામ, માતાનું નામ, પિતાનું નામ પર સાચી વિગતો ભરે છે. નામ અને સહી.
11. અંગ્રેજી અને હિન્દી/પ્રાદેશિક ભાષા સંસ્કરણ વચ્ચેના કોઈપણ પ્રશ્નમાં કોઈપણ વિસંગતતાના કિસ્સામાં, અંગ્રેજી સંસ્કરણને મૂલ્યાંકન માટે અંતિમ સંસ્કરણ તરીકે ગણવામાં આવશે.
12. માત્ર ટેસ્ટ પુસ્તિકામાં આ હેતુ માટે આપવામાં આવેલ જગ્યામાં જ રફ વર્ક કરવાનું છે.
13. જવાબોનું મૂલ્યાંકન ઈલેક્ટ્રોનિક સ્કેનિંગ પ્રક્રિયા દ્વારા કરવામાં આવશે. અપૂર્ણ અથવા ખોટી એન્ટ્રીઓ OMR આન્સર શીટને અમાન્ય રેન્ડર કરી શકે છે.
14. ઉમેદવારોને સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ OMR આન્સર શીટ પર ફોલ્ડ ન કરે અથવા કોઈ અપ્રિય ગુણ ન બનાવે. ઇરેઝર, નેઇલ, બ્લેડ, સફેદ પ્રવાહી/વ્હાઇટનર વગેરેનો ઉપયોગ પરીક્ષા દરમિયાન OMR આન્સર શીટને કોઈપણ રીતે સ્મજ કરવા, ખંજવાળવા અથવા નુકસાન પહોંચાડવા માટે સખત પ્રતિબંધિત છે. ઇરેઝર, નેઇલ, બ્લેડ અથવા વ્હાઇટ ફ્લુઇડ/વ્હાઇટનરનો ઉપયોગ કરીને કોઇપણ રીતે દાગ, ખંજવાળ અથવા નુકસાન પહોંચાડનાર ઉમેદવારોની ઉમેદવારી અને OMR આન્સર શીટ રદ કરવામાં આવશે.
15. OMR આન્સર શીટ એટલે કે મૂળ નકલની એક નકલ હશે. પરીક્ષા પૂરી થયા પછી, ઉમેદવારે નિરીક્ષકને OMR આન્સર શીટ સોંપવી. પરીક્ષા પૂરી થયા પછી ઉમેદવાર ટેસ્ટ પુસ્તિકા લઈ શકે છે. જો ઉમેદવાર નિરીક્ષકને OMR આન્સર શીટ ન સોંપે અને OMR આન્સર શીટ લઈને જતો રહે, તો તેની/તેણીની ઉમેદવારી રદ કરવામાં આવશે અને તેની સામે ફોજદારી કાર્યવાહી પણ શરૂ કરવામાં આવશે.
16. ઉમેદવારોને સખત સલાહ આપવામાં આવે છે કે તેઓ રૂમાલ, કોઈપણ મોબાઈલ ફોન, કોઈપણ પ્રકારની ઘડિયાળ, પટ્ટો અથવા આભૂષણો જેમ કે વીંટી, સાંકળ, કાનની વીંટી વગેરે, ઈલેક્ટ્રોનિક અથવા કોમ્યુનિકેશન ડિવાઈસ, પેન, પેન્સિલ, ઈરેઝર, શાર્પનર અને સુધારક સાથે ન રાખવા. પરીક્ષા કેન્દ્રમાં પ્રવાહી. જો કોઈ ઉમેદવાર પાસે આવી કોઈ વસ્તુ હોય તો તેને પરીક્ષા કેન્દ્રમાં પ્રવેશવા દેવામાં આવશે નહીં. પરીક્ષા ખંડમાં ઉમેદવાર દ્વારા ઉપર જણાવ્યા મુજબ મોબાઈલ ફોન અથવા અન્ય કોઈપણ સહાયક સામગ્રી રાખવાને ગંભીર ઉલ્લંઘન તરીકે ગણવામાં આવશે અને તેને કારણે ઉમેદવારી રદ થઈ શકે છે અને તેને ભવિષ્યની પરીક્ષાઓમાંથી પ્રતિબંધિત કરી શકાય છે.
17. જો ઉમેદવાર કોઈપણ સૂચનાઓનું ઉલ્લંઘન કરે છે અથવા કોઈપણ અનુશાસન અથવા ગેરવર્તણૂક બતાવે છે, તો ઉમેદવારી રદ કરવા અને ભવિષ્યની પરીક્ષાઓમાંથી દૂર કરવા સહિત યોગ્ય પગલાં લેવામાં આવશે.
18. ઇલેક્ટ્રોનિક/મેન્યુઅલ કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી **નથી**.